

ΓΙΩΡΓΟΥ Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΣΑΝ ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Γιά τή μουσική Τέχνη και τήν Ιστορία της, έχουν γραφτῆ πάμπολα συγγράμματα ἀπό ἐπιφανείς ἐρευνητές και μελετητές τῆς μουσικῆς, ὥστε ἡμεῖς δέν πρόκειται νά προσθέσουμε τίποτα τό καινούργιο και ἀγνωστο. Θεωρήσαμε ὅμως ἀπαραίτητο νά κάνουμε μιά σύντομη ἀνασκόπηση τῆς μουσικῆς Ιστορίας, ἀποφεύγοντες τίς λεπτομέρειες, πού ἐνδιαφέρουν εἰδικότερα τοὺς σπουδαστές τῆς, και φροντίσαμε, κατά τό δυνατόν, νά τῆρησουμε τά οὐσιώδη ἐκεῖνα σημεῖα, μέ τοὺς κυριώτερους σταθμούς τῆς ἀνά τοὺς αἰῶνες ἐξέλιξης τῆς μουσικῆς ἰδέας.

Ἡ συντόμειυση αὐτή τῶν μουσικῶν γεγονότων, νομίζουμε πῶς θά ἐξυπηρετήσῃ και θά καθοδηγήσῃ πλατύτερα κάθε ἀληθινά μουσόφιλο ἢ ἐρασιτέχνη πού ἐνδιαφέρεται νά πληροφορηθῆ γιά τόν κόσμο τοῦ βα-

σιλείου τῶν ἤχων, και νά κατατοπισθῆ περίπου στίς διάφορες χρονολογικές περιόδους, ἀνάπλασης, διαμόρφωσης, και ἀνάπτυξης τῆς μουσικῆς γλώσσας.

Τό νά μπορέσῃ ὅμως κανεῖς νά συμπτύξῃ τίς ἐκτεταμένες διατριβές και ἐξιστορήσεις γεγονότων σχετιζομένων μέ τήν γενικώτερη ἐξέλιξη τῆς μουσικῆς τέχνης δέν εἶναι και τόσο εὐκόλο ὡσο ἀρχικῶς φαίνεται. Πάντως ἡμεῖς προσπαθήσαμε ν' ἀποφύγουμε τόν σκόπελο τῆς μακρυγορίας, περιορισθέντες στά σημεῖα ἐκεῖνα πού θεωρήσαμε ἀπαραίτητα γιά τή διαφώτιση τῶν ἀμύητων στή μουσική Ιστορία, προσφέροντάς τους ἔτσι κάποιο μικρό πληροφοριακό βοήθημα γιά τήν καλύτερη και ἀνετίοτερη παρακολούθηση και ἀπόλαυση τῶν κατά καιρούς ἀριστουργημάτων τῶν μεγάλων Μυστῶν τῆς Μουσικῆς. Ὅπως ἐπίσης και τῶν δημιουργημάτων ἄλλων

εκείνων των ιδεολογικών έργατων του πενταγράμμου, που κι αυτοί άφιέρωσαν κι άφιέρωνου συνεχώς κάτι από τον καυτό τους στό άπέραντο μουσικών οικοδόμημα, καθέννας τους με τό δικό του μουσικό πιστεύω, τή δική του άρμονική αντίληψη, τεχνοτροπία, διαίθησιον, και προσωπικότητα, μέχρι ακόμα σήμερα.

“Αν και όπως πιο πάνω άναφέρθηκε, ή σύνομη μουσικοϊστορική μας άνασκόπηση άφορά γενικότερα τους φιλόμους και θα διασώτες τής Τέχνης, ως τόσο νομίζουμε πως δεν θα έβλαπτε να τήν παρακολουθήσουν έξ ίσου με προσοχή και ένδιαφέρον και όλοι οι σπουδαστά τής μουσικής, που άσφαλώς κάτι θα έχουν να προσθέσουν στις γνώσεις τους.

Τό πόσο παλιά είναι ή καταγωγή τής μουσικής δεν είναι κανένας σε θέση να γνωρίζη άκριβώς. Στο σημείο αυτό υπάρχουν διάφορες και διαφιλοβητούμενες γνώμες. “Αν προηγήθηκε τό τραγούδι τού λόγου ή αντίθέτως, ή άν και τό δυο μαζί αποτελουδ ένιαία εκδήλωση τής ψυχολογικής μας ζωής ίσου ένδιαφέροντος, που νομίζουμε πως πρέπει να είναι και ή σωστότερη έκδοχή, γιατί είναι δυο στοιχεία άπαραίτητα για τή έκφραση τού συναισθηματικού μας κόσμου. Τό ζήτημα όμως αυτό είναι πολύ περίπλοκο και σχεδόν άλυτο, γι’ αυτό κρίνουμε σκοπιότερο να τό άντιπαρέλθουμε χωρίς συζητήσεις. Είναι άρκετό μόνο να σημειώσουμε, πως, όσο μακρύτερα κι άν άνατρέξουμε στην ανθρώπινη ιστορία, παντού θα διαπιστώσουμε τή ύπαρξη τής μουσικής. Τήν συναντούμε σε θρησκευτικές τελετές, σε συμπόσια και γιορτές, σε πολέμους κ.λ.π. όλων σχεδόν των λαών τής γήινης σφαίρας, κι έπειτα πάλι σαν ανεξάρτητη τέχνη με άφαιρά άλλα σταθερά έλλείκη και πρόοδο.

Μέχρι τό άπότατα Ιστορικά μνημεία τής φιλολογίας, γλυπτικής, και άρχιτεκτονικής υπάρχουν τεκμήρια που φανερώνουν τήν καλλιέργεια τής μουσικής ιδέας. Σε πολλά γλυπτικά έργα των Αιγυπτίων τής τέταρτης π.Χ. χιλιετηρίδος, συναντούμε άναπαραστάσεις διαφόρων μουσικών όργάνων, σε θρησκευτικά δε βιβλία νόμου (Βίβλας) που κατά καιρούς ευρέθησαν, είναι καταφανέστατο πως και στις “Ινδίες, τήν Κίνα, τήν “Ιαπωνία και ίδιαίτατος στην “Ελλάδα, ή μουσική καλλιεργείτο από άρχιαιστάτων χρόνων.

Στις άρχές μοναδικό μουσικό όργανο έκφράσεως ήταν ή ανθρώπινη φωνή και τό χέρια τού ανθρώπου (σαν ρυθμικό στοιχείο συνοδείας) κι έπειτα, με τήν πάροδο τού χρόνου, τήν διαρκή άνάπτυξη και τις άεπαλλάξες σκέψεις και μαθηματικούς όπολογισμούς, άνεκαλύφθησαν τό πνευστά όργανα, όπως ο αόλός, ή σάλπιγγα, κατόπιν τό κρουστά και τελικά τό έγχορδα όργανο, όπως ή λύρα, ή θραπα κ. ά. Γενικά ή μουσική στην άρχιαιότητα ήταν όμόφωνη, με βασικό κυρίαρχο στοιχείο τον ρυθμό, που είχε και θεμελιώδη σημασία σε κάθε μουσική έκτέλεση, και που έποικίλετο άνάλογα με τή μιμική κίνηση ή τήν έκφραστική έρμηνευτική έντύπωση που έπέδιωσε να δώση ο έκτελεστής μουσικός ή τό σύνολο των μουσικών έκτελεστών.

Τήν Ιστορία τής μουσικής Τέχνης τήν διακρούω σε τρεις κυρίως περιόδους: 1) Τήν περίοδο τής άρχιαιότητας ή τής όμοφωνίας μέχρι τον 9ον μ.Χ. αιώνα. 2) Τή μεσαιωνική περίοδο ή τής πολυφωνίας μέχρι τό τέλος τού 16ου αιώνα, και 3) Τή σύγχρονη περίοδο ή τής μετα συνοδείας μελωδίας, που έχει τήν προέλευσή της από τούς 15ον και 16ον αιώνα και φτάνει μέχρι τήν έποχή μας.

Θά εξετάσουμε χωριστά κάθε περίοδο, άρχίζοντας από αυτή τής άρχιαιότητας, και κυρίως των άρχαίων Έλλήνων γιατί ή μεσαιωνική έποχή έχει τις ρίζες της στην άρχαία έλληνική μουσική, και γιατί και σήμερα ακόμα ή μουσική των άρχαίων θεωρία είναι ή σταθερή βάση τής έπιστημονικής έρμηνείας τής τέχνης μας.

“Η περίοδος τής άρχιαιότητας άρχίζει από τό μακρυνά μυθικά και Ιστορικά χρόνια των Αιγυπτίων, “Ασσυρίων, “Εβραίων, Κινέζων και “Ελλήνων. “Από τήν μουσική εκδήλωση των λαών αυτών δεν έχουμε κανένα γραφτό ίχνος, έκτός από μερικές λίθινες πλάκες στις όποιες υπάρχουν διάφορες μουσικές άναπαραστάσεις, και παρόμοιες έπίσης σε τοιχογραφίες. Οι μουσικές έκτελέσεις ως φαίνεται, γίνοντουσαν κυρίως σε θρησκευτικές γιορτές, σε συμπόσια, και πολέμους, και οι μουσικοί τους είχαν όργανα πνευστά, κρουστά, ακόμα δε και έγχορδα. “Ο Πλάτων, που είχε ταξιδέψει στην Αιγυπτο για να μελετήσει τά γράμματα και τις Τέχνης, έλεγε ότι ή μουσική που έκτελείτο στους αιγυπτιακούς ναούς ήταν όριστη ποιότητα, και παρέμεινε άμετάβλητη από πολλές χιλιετηρίδες, και πίστευαν πως είχε συνθεθή από τή θεά “Ισιδα, που έθεωρείτο και προστάτιδα των Καλών Τεχνών.

“Όσο για τή μουσική των “Εβραίων κανένα άθηντικό μνημείο δε διασώθηκε. Σε κάθε όμως σελίδα τής “Αγίας Γραφής βλέπουμε πως όλες τις θρησκευτικές τους τελετές τις συνόδευαν με μουσική. “Όπως δε ή Ιστορία άναφέρει ο τελευταίος των κριτών Σαμουήλ ίδρυσε στη Ραμά σχολή προφητών και μουσικών, στην όποια κάτρηγε και ο άρπιστής Δαυιδ για ν’ άποφύγη τήν όργη τού Σαουλ, τον όποιο κατεπάρνε με τις θεϊκές και γλυκύτερες μελωδίες του. “Όταν ανέβηκε στο θρόνο ο Δαυιδ σαν λάτρης τής μουσικής που ήταν, έννεψώχισε τήν τέχνη μ’όλα του τά μέσα. Στη θέση λειτουργία π. χ. έπαιρναν μέχρις 12 τραγουδιστές και 12 όργανοπαίκτες (άρπιστές, κιθαριστές και ένας κυμβαλιστής). “Ο Δαυιδ έσκόπευε να οικοδομηση ένα ικανό να περιλάβη τήν Ιερά Κιβωτό, και διοργάνωσε ένα σύνολο από τέσσερες χιλιάδες τραγουδιστές και μουσικούς για να ψάλλουν στο μεγαλοφάνταχο αυτό Ιερό οικοδόμημα. που χριστιχη άργότερα από τον βασιλέα Σολομώντα. Έχχαν έκλεγεί 280 μουσικοί Ικανοί για να διδάξουν τούς θρησκευτικούς ψαλμούς στο τεράστιο αυτό ανθρώπινο μουσικό συγκρότημα.

“Ακόμα σήμερα είναι γνωστά τά έξοχα έσματα με τά όποια οι αιχμαλωστοί Έβραιοι αναλύονταν σε κλαυμούς και όδυμούς, ζεσπάσματα τής πονεμένης ψυχής τους. «Οι εν αιχμαλωσία “Εβραίοι, έπι τάς Ιτέας τό δργανα κρινάντες έξέχουον τούς κλαυθούον τον έπι των ποταμών τής Βαβυλώνας». “Από τά κείμενα και τά μνημεία τής έβραϊκής μουσικής τέχνης δεν άπέμεινε τίποτα, παρά μόνο μερικά νομίσματα, σαν τεκμήρια, με παραστάσεις διαφόρων όργάνων.

Και οι Κινέζοι όμως δεν ύστεροσαν σε μουσικό πολιτισμό, συγκρινόμενοι με τούς Αιγυπτίους και τούς Έβραίους. Αυτό υπεραινούμε από τό έλάχιστο τεκμήρια ίδιορρυθμων όργάνων που περιεσώθησαν όπως π.χ. τό κίγγκ, τό φάγγκ - χιάνγκ, κ. ά. παρόμοια κρουστά όργανα. “Επίσης, οι αλλοί, τό Γυό, και τό Τσέ, καθώς και τό περιφημο Τσόνγκ, όργανο που μοιάζει καταπληκτικά με τό σημερινό όργμιο και που φανερώνεται προημμένο μουσικό τους αισθητήριο.

(Συνεχίζεται)